PROTIALKOHOLICKÝ OBZOR

24, 1989, 3, s. 147 – 152

TETOVANIE AKO DIAGNOSTICKÉ A PROGNOSTICKÉ KRITÉRIUM* PACIENTOV – ALKOHOLIKOV

V. PEEV, M. MATEVA

Psychiatrická liečebňa Radnevo,
primár: Dr. V. Peev,
riaditeľ: Dr. T. Tolev

Veľké úspechy medicíny možno porovnať s úspechmi vo vede a technológii. Avšak najmodernejšie vyšetrenie, manipulácia, operácia alebo liečba budú nedostatočné, ak sa na pacienta pozerá ako na biologickú bytosť a takto sa postupuje aj pri liečení.

Hlavnou úlohou liečby pacientov alkoholikov je obnovenie ich sociálnych zväzkov, ich rodinných a pracovných schopností, t. j. ich opätovne zaradenie do spoločenského života.

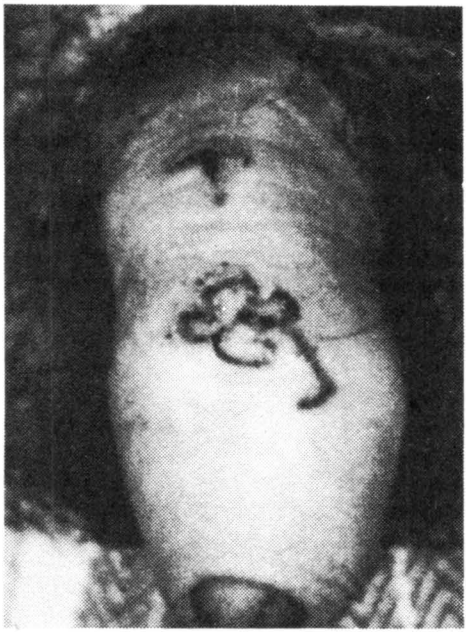
Pri našom výskume účinnosti liečby sme narazili na tetovanie – jav u pacientov alkoholikov veľmi málo preskúmaný.

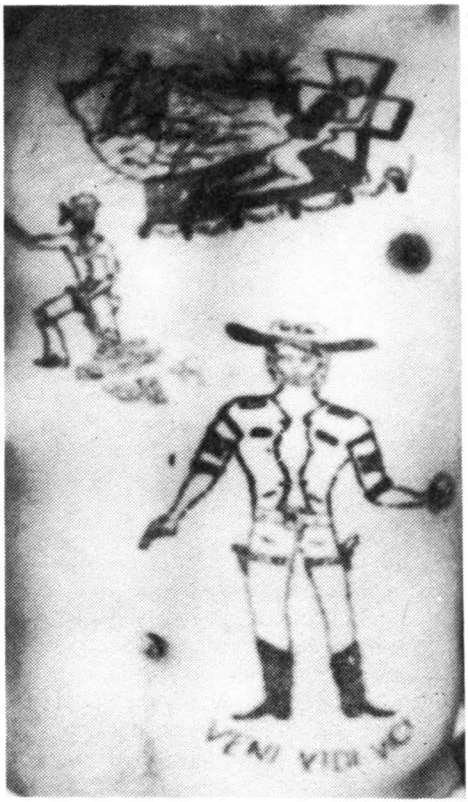
Tetovanie značí nakresliť ducha („ta" – kresba; „atouas" – duch). U domorodcov v Oceánii a u Indiánov tetovanie bolo rituálom, pri ktorom sa do kože vpichovala farba z orecha pomocou kosti z ryby. Niektoré múmie v starovekom Egypte mali tetovanie. Muži z ostrovov Marcise pokrývali tetovaním telá; ženy iba plecia, nohy, oblasť krku a okolie úst. V 1. storočí n.l. Rimania vypaľovali na čelá svojich otrokov slovo „utečenec". V Anglicku a vo Francúzsku tetovali odsúdencov posielaných do Guyany. Členovia skupín jakoudza v Japonsku boli tetovaní na celom tele. Aj beduínske prostitútky si dávali tetovať svoje rodové znaky. Vo Francúzsku sú špeciálne tetovacie dielne a albumy tetovania. V Houstone (USA) sa nedávno konal prvý medzinárodný kongres tetovaných (Lazarov, 1984). V San Franciscu je múzeum tetovania. Ako kuriozita: pokožka Salome bola tetovaná štrnástimi farbami a cenila sa asi na 30 000 mariek.

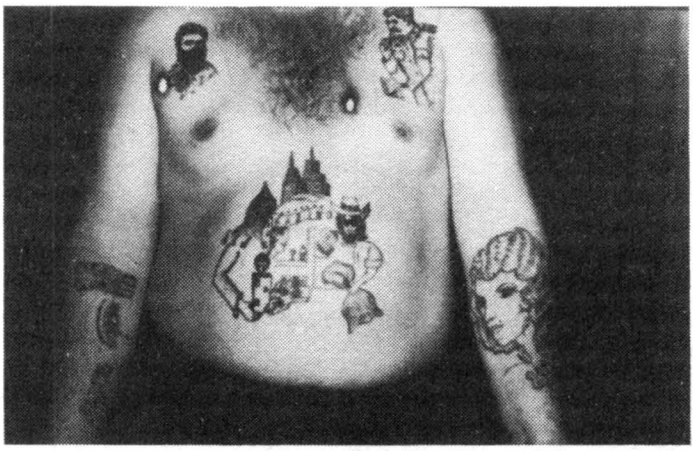
Je zrejmé, že v histórii a všade na zemi tetovanie bola mystická a rituálna revolta proti zlým duchom, symbol otroctva a nevoľníctva, kmeňovej alebo rodinnej spolupatričnosti, alebo príslušnosti k istej profesionálnej či kriminálnej skupine, no nikdy nie záujmom intelektuálnym alebo duchovným. Veľmi zaujímavé fakty o tetovaní podal J. Cook (1769) vo svojich poznámkach o Tahiti.

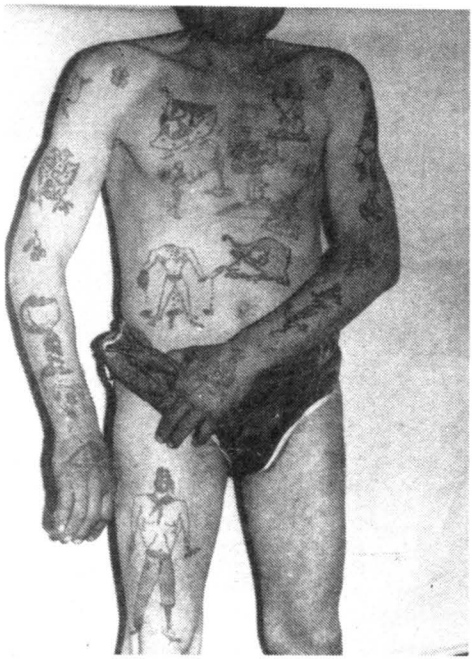
Vedecké výskumy sú veľmi skromné, vykonali sa hlavne z kozmetického a umeleckého aspektu. Vo svojej štúdii o tetovaní alkoholikov a narkomanov F. Lazarov a R.

* V prvej správe (V. Peev, Pleven, 1985) bolo: „prognostický znak"

Obr. 4. Pacient odsúdený 5-krát na vyše 8 rokov za krádeže. Tetováž urobená vo väzení, na tele má 36 kresieb (2 na pohlavnom orgáne)

Benatov poukazujú na väčší výskyt tetovania u osôb s abnormálnou štruktúrou osobnosti. Priemerný vek tetovaných narkomanov je 16 až 20 rokov, alkoholikov 25 až 30 rokov. Dominantné motívy sú demonštrácia príslušnosti ku skupine „s vysokou prestížou", alebo protest proti sociálnym normám. U narkomanov je najobvyklejšie tetovanie zbraní, striekačiek a ampuliek. U alkoholikov prevládajú obrázky nahých ženských tiel, sexuálne symboly, kríže a hroby. V tejto štúdii sa nediskutuje o problémoch diagnózy a prognózy.

K. Kunčar (1980) uvádza, že alkoholici, ktorí sa liečia dobrovoľne, sú starší, majú vyšší IQ a sú tetovaní málo. Dve tretiny pacientov na povinnom protialkoholickom liečení je tetovaných. V. Široký (1982) uvádza dva prípady tetovaní nápisu „som stratený" urobených vo väzení; jeden z nich je alkoholik s poruchou osobnosti a štyrikrát odsúdený.

Naše prvé výskumy tetovania u pacientov alkoholikov (Jordanov, 1976) boli veľmi zaujímavé. V tejto štúdii sme vyšetrovali 240 pacientov Psychiatrickej liečebni Radnevo, ktorí sa liečili od 1. 1. 1986 do 10. 5. 1986. Z nich 66 bolo (27,5 %) tetovaných a 174 (72,5 %) bez tetovania.

Podľa veku: Priemerný vek pacientov bez tetovania bol 50 rokov a 8 mesiacov, tetovaných 36 rokov a 6 mesiacov (t.j. závislosť od alkoholu u tetovaných pacientov sa prejavila o 14 rokov skôr). Priemerný vek pacientov s tetovaním je 19 rokov a 9 mesiacov.

Podľa doby nadmerného požívania alkoholu: 131 (75,28 %) pacientov bez tetovania nadmerne požívalo alkohol po dobu do desať rokov, kým tetovaných pacientov je 56 (84,84 %). Na príčine môže byť nižší priemerný vek tetovaných alkoholikov.

Podľa typu hospitalizácie: Dobrovoľne sa lieči 107 (61,49 %) pacientov bez tetova-

nia. Povinne podstúpilo liečbu 67 (38,5 %) pacientov. 42 (63,63 %) tetovaných pacientov sa lieči dobrovoľne a 24 (36,36 %) povinne.

Podľa fázy choroby:

	Bez tetovania	S tetovaním
Počiatočná fáza	32 (18,39 %)	21 (31,81 %)
Rozvinutá fáza	109 (62,64 %)	42 (63,63 %)
Chronická fáza	33 (18,96 %)	3 (4,54 %)

Je zrejmé, že počet tetovaných pacientov v počiatočnej fáze alkoholizmu prevyšuje o 13,42 % počet netetovaných, zatiaľ čo v chronickej fáze je pomer obrátený (čo plynie zo skoršieho prijatia na liečenie).

Podľa vzdelania:

	Bez tetovania	S tetovaním
Bez vzdelania	3 (1,72 %)	1 (1,51 %)
Základné vzdelanie	125 (71,83 %)	40 (62,12 %)
Stredné vzdelanie	34 (19,54 %)	25 (37,87 %)
Univerzitné vzdelanie	12 (6,83 %)	0 –

Pacienti s tetovaním majú väčšinou stredné vzdelanie a nie sú zastúpení v skupine s vyšším vzdelaním.

Podľa manželského stavu:

	Bez tetovania	S tetovaním
Slobodný, neženatý	22 (12,64 %)	8 (12,12 %)
Ženatý	107 (61,49 %)	26 (39,39 %
Rozvedený	45 (25,86 %)	32 (48,48 %)

U tetovaných pacientov je vyššia rozvodovosť (o 22,52 %). V tejto skupine sú snáď rodinné konflikty vážnejšie, možno sa horšie prispôsobujú rodinnému životu.

Podľa povolania: Nepracovalo 52 (29,88 %) pacientov bez tetovania a 23 (36,36 %) tetovaných pacientov. Za porušenie disciplíny bolo trestaných 39 (22,41 %), resp. 32 (48,48 %) pacientov. Pacienti bez tetovania zmenili 452-krát zamestnanie a pracovné miesto (2,8 v priemere), oproti 245 prípadom (v priemere 4,5) v skupine tetovaných pacientov.

Podľa počtu trestaných: Súdne bolo trestaných 27 (15,51 %) pacientov bez tetovania a 15 (23,80 %) tetovaných pacientov. V prvej skupine trvala priemerná doba vo väzení 1 rok a 7 mesiacov, v druhej 2 roky. Skutočná doba strávená vo väzení je 1 rok a 1 mesiac oproti 1 roku a 6 mesiacom. Trestné činy tetovaných pacientov sú závažnejšie – podvody, krádeže, sexuálne priestupky, vraždy.

Podľa predmetu tetovania: Skúmali sme 263 obrázkov (tetovaní), od 1 do 20 u každej osoby (v priemere 4). Tetovania boli urobené hlavne počas služby v armáde, ďalej vo väzení, v študentskom domove, internáte, škole atď. Dominantné predmety tetovania sme zoradili takto):

1. **Láska, sex, šťastie:** „srdce a šíp", nahé telá žien, tváre žien, vodné panny, trojlístok atď.
2. **Morské motívy:** lode, člnky, čajky, ryby atď.

3. **Sadistické a pesimistické témy:** hroby (14), skrížené zbrane a pištole, dýky, šable, väzenské mreže, lebky.
4. **Zvieratá:** hady, orly, tigre, levy atď.
5. **Ostatné:** lietadlo, oko, Mexičan, Stalin, Botev, hracie karty, podpisy, listy, mená, dátumy atď.

Podľa výsledkov psychologického testovania (MMPI a Eysenck:

21 pacientov z dvoch podskupín bolo testovaných na MMPI a 2 na Eysenck. Výsledky sú podľa najvyšších pique:

	Bez tetovania	S tetovaním
Normálne	4 (19 %)	1 (4,76 %)
	4 (19 %)	4 (19 %)
Znaky primitívnosti	0 –	4 (19 %)
Psychopatia	4 (19 %)	6 (28,57 %)
Introverzia	5 (23,80 %)	0 –
	0 –	3 (14,28 %)
Depresia a paranoja	4 (19 %)	3 (14,28 %)

Je zrejmé, že u pacientov s tetovaním sa objavuje viac odchýlok; u takmer dvoch tretín sú badateľné nejaké abnormálne psychologické črty.

Podľa efektívnosti liečby: Uskutočnili sme katamnestický výskum u viac než 150 pacientov. Uvádzame údaje o 86 z nich:

Opätovné nadmerné pitie alkoholu	Bez tetovania	S tetovaním
Do troch mesiacov	39 (69,64 %)	21 (70 %)
Do šiestich mesiacov	4 (7,14 %)	9 (30 %)
Od šesť do dvanásť mesiacov	8 (14,28 %)	0 –
Abstinencia viac než rok	5 (8,92 %)	0 –

Je zrejmé, že opätovne začalo piť alkohol 100 % pacientov s tetovaním po šiestich mesiacoch od prepustenia z liečenia, zatiaľ čo 23,21 % netetovaných pacientov ešte stále abstinuje po tomto období a niektorí aj dlhšie než jeden rok.

Diskusia

V našej prvej správe (Jordanov, 1976) sme poukázali na to, že pacienti s tetovaním sú nepriaznivá skupina (z hľadiska terapeutického a prognostického). Majú nižšie vzdelanie, intenzívnejšie páchajú trestné činy, dvakrát častejšie sú rozvedení. Naše nové údaje sú z rozsiahlejšieho materiálu, pridali a skúmali sme nové položky. Nové údaje potvrdzujú naše predchádzajúce závery. U pacientov s tetovaním (v porovnaní s pacientmi bez tetovania) sa vyskytuje nadmerné pitie alkoholu a doba prvého liečenia o 14 rokov skôr, v prvej správe to bolo 8 rokov a 2 mesiace.

Nepatrné rozdiely v percentách pacientov so stredným vzdelaním sú oproti prvej správe nepodstatné. Znovu sa ukázalo, že v skupine tetovaných nie sú osoby s vyšším vzdelaním. Naše predchádzajúce závery boli potvrdené aj výsledkami psychologických testov. Medzi tetovanými dominujú pacienti so znakmi primitivizmu a črtami psychopatických osobností; je to 66,57 % – čiže dve tretiny prípadov.

Všetky ostatné údaje sú podobné v oboch výskumoch. Údaje o manželskom stave a trestnej činnosti sú dokonca presvedčivejšie – medzi tetovanými pacientmi je takmer

dvakrát viac rozvedených a odsúdených. Častejšie nikde nepracujú, majú horšiu disciplínu a sú aj častejšie trestaní.

Záver

Tetovanie alkoholikov signalizuje väčšie terapeutické problémy a náročnejšie prognózy.

U pacientov s tetovaním sa vyskytuje nadmerné pitie alkoholu a doba prvého liečenia o 14 rokov skôr než u pacientov bez tetovania. Fáza ich ochorenia sa začína skôr, majú nižšie vzdelanie a rozvádzajú sa dvakrát častejšie, častejšie menia povolanie a miesto zamestnania, sú dvakrát častejšie disciplinárne trestaní.

U dvoch tretín (66,57 %) pacientov s tetovaním sú zrejmé psychologické abnormality, t.j. primitivizmus a psychopatické črty.

Námety tetovaní demonštrujú intelektuálne záujmy, motiváciu a trendy radosti u málo vyvinutých typov.

LITERATÚRA

Jordanov, E.: Ritual ili šeďovri na gluposta. Pogled, 1976, 51, 780
Kunčar, K.: Tetováž a osobnost. Protialkohol Obz, 15, 1980, 2, str. 103 – 107
Lazarov, F. – Benatov, R.: v-k Trezvenost, br. 1984, 16
Peev, V.: JUNS, „25 godiny SNR", tezisi, Pleven, 1985, str. 164 – 167
Široký, V.: Tetováž a smysl života. Protialkohol Obz, 17, 1982, 1, str. 37 – 39

Do redakcie prišlo dňa: 13. 10. 1988
Adresa autora: Dr. V. Peev, Psychobolnice, 6260 Radnevo – St. Zagorsko, BĽR